

Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

**ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ В ХХІ СТ.:
ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції

30-31 травня 2019 року, м. Умань

Умань

2019

УДК 33+005](06)

Е 45

*Рекомендовано до друку Вченою радою Навчально-наукового
інституту економіки та бізнес-освіти
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол № 11 від 22 травня 2019 року)*

Редакційна колегія:

Чирва О. Г., д. е. н., професор (*головний редактор*);

Вінницька О. А., к. е. н., доцент;

Мельничук Ю. М., к. е. н., доцент;

Слатвінський М. А., к. е. н., доцент;

Чвертко Л. А., к. е. н., доцент.

Відповідальність за достовірність поданої інформації несуть автори матеріалів.

Економіка та управління в ХХІ ст.: виклики та перспективи розвитку : матеріали ІІ Міжнародної науково-практичної конференції, (30-31 травня 2019 р., м. Умань) / МОН України, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини; [за ред. д. е. н. О. Г. Чирви]. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2019. – 269 с.

Збірник містить тези доповідей учасників ІІ Міжнародної науково-практичної конференції «Економіка та управління в ХХІ ст.: виклики та перспективи розвитку» (30-31 травня 2019 р.), що відбулася на базі Навчально-наукового інституту економіки та бізнес-освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Матеріали відображають результати досліджень учених, аспірантів та студентів з актуальних проблем економічного розвитку.

УДК 33+005](06)

© Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини, 2019

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СФЕРИ 10

Бержанір А. Л.

ПРОЗОРИСТЬ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОГО БІЗНЕСУ ЯК НЕОБХІДНИЙ ЧИННИК ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ..... 10

Білошкурський М. В.

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ: СТАН І ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ..... 12

Вінницька О. А.

ДОВІРА ЯК НЕМАТЕРІАЛЬНИЙ ФАКТОР МОТИВАЦІЇ ПРАЦІ ТА СКЛАДОВА СОЦІАЛЬНОГО КАПІТАЛУ 16

Гарник О. А.

ДІАГНОСТИКА РОЗВИТКУ СИСТЕМИ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІ НА МІКРОРІВНІ (НА ПРИКЛАДІ ПІДПРИЄМСТВ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ)..... 18

Дронь М. И.

ТЕХНОЛОГИИ ПОДГОТОВКИ И ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОГО СПЕЦИАЛИСТА В УСЛОВИЯХ СОВРЕМЕННЫХ РИСКОВ: ИНФОРМАЦИОННО-ИННОВАЦИОННЫЙ ПОДХОД 22

Каричковський В. Д., Каричковська С. П.

ПІДГОТОВКА МЕНЕДЖЕРІВ В АГРАРНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ УКРАЇНИ ТА СУСІДНІХ ДЕРЖАВ..... 26

Киреенко В. П., Конецкая А. С.

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ СВОБОДНЫХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ЗОН РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ 29

Кірдан О. П.

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ У СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ..... 33

Коробкин А. З., Кузнецова Е. В.

ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРОДАЖ В ТОРГОВЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ 35

Насипайко Д. С.

ЗАГРОЗИ НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ В СФЕРІ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН 38

<i>Петренко П. С.</i>	
СУЧАСНІ І ПЕРСПЕКТИВНІ ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ: СКЛАДОВІ СТРАТЕГІЇ РОСТУ	41
<i>Підлісний Є.В.</i>	
ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ З ЕКОНОМІКИ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ	43
<i>Пітель Н.Я., Новак І.М.</i>	
ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЕКСПОРТООРІЄНТОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	48
<i>Решицько Т.В.</i>	
УДОСКОНАЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЧЛЕНІВ ТА НАЙМАНИХ ПРАЦІВНИКІВ ФЕРМЕРСЬКИХ ТА ОСОБИСТИХ СЕЛЯНСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ УКРАЇНИ З УРАХУВАННЯМ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ .	51
<i>Савченко В. Ф., Стойка В. О.</i>	
ДОСЯГНЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ – ОДНЕ З ГОЛОВНИХ ЗАВДАНЬ ДЕРЖАВИ.....	54
<i>Сотник І. М., Мазін Ю. О., Гайтина М. В.</i>	
ПЕРСПЕКТИВИ ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ	58
<i>Стойка С. О.</i>	
ЕНЕРГЕТИЧНА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ – ФУНДАМЕНТ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	62
<i>Чирва О.Г., Коган Н.Ю.</i>	
ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ	65
СЕКЦІЯ 2. ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНА ПОЛІТИКА (ПРІОРИТЕТНІ ГАЛУЗІ, ПОТЕНЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА)	69
<i>Білошкурська Н. В.</i>	
ТЕХНОЛОГІЧНИЙ РОЗВИТОК ПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА: ОСОБЛИВОСТІ КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ	69
<i>Богашко О. Л.</i>	
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ІННОВАЦІЙНИХ СИСТЕМ	72
<i>Длугоборська Л. В.</i>	
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ЕКОНОМІЧНА ПРИРОДА ІНВЕСТИЦІЙ АГРАРНОЇ СФЕРИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	75
<i>Космідайло І. В., Дякон Л. Л.</i>	
ІННОВАЦІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: СУЧАСНІ АСПЕКТИ	78

<i>Мошляк І. О.</i>	
ПРОБЛЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНУ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	83
<i>Петренко Л. М.</i>	
МІСЦЕ УКРАЇНИ У ГЛОБАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ РЕЙТИНГАХ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ	85
<i>Пальчевич Г. Т.</i>	
ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ.....	88
<i>Пачева Н. О.</i>	
МІСЦЕ ІННОВАЦІЙ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ.....	92
<i>Слатвінський М. А.</i>	
ВЕНЧУРНЕ ФІНАНСУВАННЯ ПРОЕКТІВ У СФЕРІ ВІДНОВЛЮВАЛЬНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ	94
<i>Сотник І. М., Дашикін В. Ш.</i>	
КРЕДИТУВАННЯ ПРОЕКТІВ «ЗЕЛЕНОЇ» ЕНЕРГЕТИКИ В ДОМОГОСПОДАРСТВАХ УКРАЇНИ: ОЦІНКА ОКУПНОСТІ.....	98
СЕКЦІЯ 3. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА МІЖНАРОДНОМУ РІВНЯХ.....	103
<i>Беспрозванна Ю. О.</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСІВ В МЕРЕЖЕВІЙ ЕКОНОМІЦІ	103
<i>Бондарук Т. Г., Бондарук І. С.</i>	
УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ.....	105
<i>Гаврилова Н. В.</i>	
СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА.....	108
<i>Гаман П. І., Гаман Н. О.</i>	
СИСТЕМА ДЕРЖАВНИХ ЗАХОДІВ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ.....	111
<i>Даниліна С. О.</i>	
РИНОК ДЕРИВАТИВІВ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	115
<i>Коваль Я. С.</i>	
ФОРМУВАННЯ КОМПЛЕКСНОЇ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ БАНКІВ	119
<i>Кравченко В. П.</i>	
ПРОБЛЕМИ КРЕДИТІВ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ	122
<i>Мельник В. В.</i>	
ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	125

<i>Мельник Т. А.</i>	ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО РОЗВИТКУ ДОБРОВІЛЬНОГО МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ	127
<i>Melnychuk Yu. M.</i>	METHODS OF ASSESSING THE BANK'S PERFORMANCE IN CONDITIONS OF REGION FINANCIAL INDEPENDENCE.....	131
<i>Мовчанюк А. В.</i>	БЮДЖЕТНА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД.....	133
<i>Подплетний В. В.</i>	СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....	136
<i>Ророва S.</i>	SOURCES OF FINANCIAL PROVISION FOR FARMING DEVELOPMENT ...	139
<i>Станіславчук Н. О.</i>	ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ГРОМАДСЬКОГО БЮДЖЕТУ У М. ЧЕРКАСИ.....	142
<i>Чвортко Л. А.</i>	ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО СТРАХУВАННЯ.....	145
СЕКЦІЯ 4. ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ		150
<i>Балазюк О. Ю., Сисоєва І. М.</i>	ВПЛИВ ТЕХНОЛОГІЇ БЛОКЧЕЙН НА СИСТЕМУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	150
<i>Барвінок М. В.</i>	ОСНОВНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ БУХГАЛТЕРСЬКИХ ПРОГРАМ НА ПІДПРИЄМСТВІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	152
<i>Бержанір І. А.</i>	НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІДПРИЄМСТВ .	155
<i>Демченко Т. А., Саранюк В. В.</i>	ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ВЕНЧУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	157
<i>Дем'янишина О. А.</i>	СТРАТЕГІЧНИЙ УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ЯК НАПРЯМОК РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА	159

<i>Макарушко Н. Н.</i>	
РЕЗЕРВЫ СНИЖЕНИЯ ЗАТРАТ НА ПРОИЗВОДСТВО И РЕАЛИЗАЦИЮ ПРОДУКЦИИ В ОАО «ПИНСКИЙ МЯСОКОМБИНАТ»	161
<i>Пилявець В. М.</i>	
ОСОБЛИВОСТІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКУ ЛІЗИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ	164
<i>Ремішевський А. Л., Гудзенко С. Р.</i>	
ЕФЕКТИВНИЙ УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ	168
<i>Тронец І. А.</i>	
АУДИТОРСКИЕ ДОКАЗАТЕЛЬСТВА, КЛАССИФИКАЦИЯ И ИСТОЧНИКИ ПОЛУЧЕНИЯ	170
<i>Ясишена В. В.</i>	
ОБ’ЄКТИ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ: ОЦІНОЧНИЙ ПІДХІД.....	174
СЕКЦІЯ 5. МЕНЕДЖМЕНТ І МАРКЕТИНГ У СИСТЕМІ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ	179
<i>Бовкун О. А.</i>	
УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ.....	179
<i>Гарматюк О. В.</i>	
ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ	182
<i>Гуменюк А. В., Космідайло І. В., Школенко О. Б.</i>	
БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ – ОСНОВА ЗАПОЧАТКУВАННЯ УСПІШНОГО БІЗНЕСУ	186
<i>Ермалович Л. П., Бурак Е. М., Туромша Е. П.</i>	
РОЛЬ HR-МЕНЕДЖМЕНТА В ФОРМИРОВАНИИ БРЕНДА РАБОТОДАТЕЛЯ.....	190
<i>Клименко Л. В.</i>	
СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ФОРМУВАННЯ ЛОГІСТИЧНИХ ТРАНСПОРТНИХ СИСТЕМ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	194
<i>Корнієнко Т. О.</i>	
ОСНОВНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СТАНУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ	198
<i>Мігус І. П.</i>	
ВПЛИВ ЛОЯЛЬНОСТІ ПЕРСОНАЛУ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ ПІДПРИЄМСТВА	200

<i>Побережець Н. Б.</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СТРАТЕГІЇ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ	204
<i>Подзігун С. М.</i>	
ЦИФРОВИЙ МАРКЕТИНГ: РОЛЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ..	207
<i>Ринкевич Н. С.</i>	
МЕХАНІЗМ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ПІДПРИЄМСТВА	210
<i>Середняк А. М.</i>	
НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ПЕРСОНАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ.....	213
<i>Снісарчук І. В.</i>	
ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ БЕНЧМАРКІНГУ ПРИ АНАЛІЗІ ДІЯЛЬНОСТІ КОНКУРЕНТІВ	216
<i>Трушкіна Н. В.</i>	
ПОРТОВА ІНФРАСТРУКТУРА В УКРАЇНІ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	218
<i>Шевлюга О. Г., Пуцко Д. В.</i>	
ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТВОРЧОЇ РОБОТИ КОЛЕКТИВУ.....	221
<i>Ящук Т. А.</i>	
СУТНІСТЬ МАРКЕТИНГУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ.....	224
СЕКЦІЯ 6. ТУРИЗМ ТА ІНДУСТРІЯ ГОСТИННОСТІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ...	228
<i>Акулов М. Г.</i>	
ПАРАДИГМА ТА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ	228
<i>Балабанов Г. В., Сайчук В. С.</i>	
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ДИСЕРТАЦІЙНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З ТУРИЗМУ ТА РЕКРЕАЦІЇ В УКРАЇНІ (1992-2018).....	231
<i>Белан О. В.</i>	
МАРКЕТИНГ ДЕСТИНАЦІЙ КАК СОВРЕМЕННЫЙ ПОДХОД К УПРАВЛЕНІЮ ТУРИСТСКИМ РЕГІОНОМ.....	234
<i>Бербец Т. М.</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАДАННЯ ПОСЛУГ ХАРЧУВАННЯ ТУРИСТАМ В ГОТЕЛЬНИХ НОМЕРАХ.....	238

сфери України, ми б хотіли запропонувати ряд рекомендацій щодо удосконалення даного процесу, а саме:

- з метою кращого розуміння базового понятійного апарату інформаційно-аналітичного забезпечення стратегічного планування маркетингової діяльності суб'єктам господарювання туристичної галузі України необхідно визначити суть поняття інформаційно-аналітичне забезпечення стратегічно-маркетингового планування, а також диференціювати такі дефініції як стратегічна інформація та стратегічні дані;

- структурувати процес інформаційно-аналітичного забезпечення стратегічного планування маркетингової діяльності, що стане запорукою успішної діяльності туристичні підприємства, а саме:

- визначити різновид стратегічної інформації, яка необхідна керівникам, менеджерам та маркетологам для здійснення інформаційно-аналітичної діяльності на підприємстві туристичної сфери;

- встановити основні джерела отримання стратегічно-маркетингової інформації;

- налагодити систему збору, узгодження та використання аналітичної, статистичної, програмно-планової, нормативної та прогностичної інформації з метою ухвалення стратегічних управлінських рішень;

- на основі системного підходу побудувати ефективну систему інформаційно-аналітичної підтримки стратегічно-маркетингового планування;

- сформулювати основні принципи, вимоги, властивості, компоненти, критерії ефективності даної системи;

- окреслити основні причини спотворення даних на етапах інформаційно-аналітичного забезпечення працівників туристичні підприємства маркетинговою інформацією;

- сформулювати чітку систему звітності відповідальних осіб;

- створити інформаційні бази даних стратегічної маркетингової інформації;

- створити робочу комісію, яка б здійснювала систематичний моніторинг та контролювала б процес інформаційної та аналітичної підтримки стратегічно-маркетингового планування на туристичні підприємствах;

- сформулювати систему регулярного інформування працівників туристичної організації про стратегічні орієнтири, що були визначені у процесі стратегічного планування маркетингової діяльності;

- активізувати участь працівників туристичні підприємства у процесі формування інформаційно-аналітичного забезпечення шляхом продуманої мотиваційної політики;

– використовувати прикладні програми-комплексних інформаційних систем, які можуть забезпечити гнучкість і адаптивність систем інформаційно-аналітичної підтримки стратегічного управління.

Отже, подолавши основні бар'єри спотворення стратегічної інформації, використовуючи авторську систему інформаційно-аналітичного забезпечення суб'єкт господарювання туристичної галузі зможе налагодити ефективний процес стратегічно-маркетингового планування. Необхідно зазначити, що використавши запропоновану нами методологію формування даної системи і впровадивши її у діяльність туристичні підприємства, кожен з фахівців стратегічного планування знайде свій набір інструментів і необхідну, максимально доступну, глибинну інформацію для аналізу та формування успішних маркетингових стратегій.

Список використаних джерел

1. Герасименко В. Г. Теоретико-методологічні основи застосування маркетингового підходу до стратегічного планування у діяльності туристичних підприємств України. *Вісник Львівського університету. Серія економічна*. 2014. Вип. 51. С. 494-500.

2. Кравчук Н. В. Стратегічно-маркетингова оцінка конкурентного середовища туристичного ринку України. *Вісник ДІТБ. Серія : економіка, організація, управління підприємствами туристичної індустрії та туристичної галузі в цілому*. Донецьк, 2013. Вип. 17. С.306–311.

3. Кравчук Н. В. Формування ефективних стратегічно-маркетингових цілей як ключовий фактор успішної діяльності підприємств туристичної галузі України. *Матеріали міжнародної науково-практичної конференції: Актуальні проблеми економіки та менеджменту: теорія та практика* 30-31 травня 2013р.. К., 2013. С. 83–85.

ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Гарматюк О. В., викладач

*Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
м. Умань, Україна*

Однією з найважливіших завдань державної політики є охорона здоров'я його громадян шляхом забезпечення ефективного функціонування системи охорони здоров'я, спрямованої на зростання рівня і якості життя населення, збереження його працездатності. Однією з центральних складових системи охорони здоров'я є фармацевтична галузь країни, в зв'язку з чим різні аспекти її функціонування і розвитку є предметом досліджень вчених всіх країн світу.

Стан фармацевтичної галузі впливає на ситуацію в охороні здоров'я, страхування, фінансуванні, зайнятості населення та інших сферах, а також сприяє розвитку взаємодій з різними галузями промисловості (Хімічна,

машинобудування, сільське господарство, біотехнології, військово-промисловий комплекс і ін.)

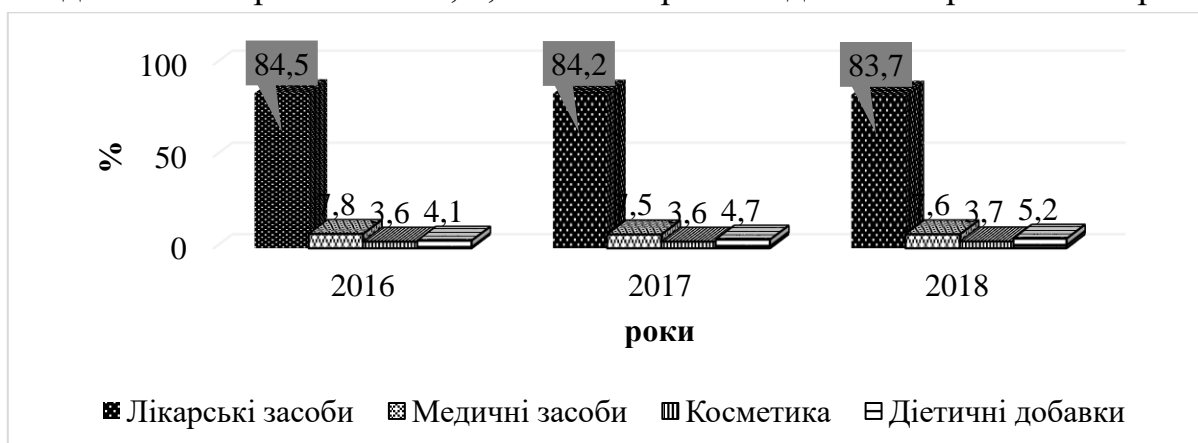
Фармацевтична галузь – це потужний сектор економіки та одна із найбільш динамічно розвинутих вітчизняних галузей [4].

Фармацевтична промисловість України на сьогодні залишається другим за обсягом серед країн СНД. Структура продажів на ринку, як і в минулі роки, в основному складається з готових лікарських засобів (84% від загального обсягу продажів у 2017 році), виробів медичного призначення, косметики та дієтичних добавок.

Загалом 93% експорту української фармацевтичної продукції спрямовано до країн СНД, однак імпорт фармацевтичної продукції з цих країн становить лише 4,5%. Дослідження стану фармацевтичного ринку України дає підстави охарактеризувати його як такий, що потребує подальшого розвитку, залучення інвестицій, реструктуризації та диверсифікації структури експорту за рахунок збільшення в ньому частки наукоємної, високотехнологічної продукції, що відповідає міжнародним стандартам [3].

Сучасний фармацевтичний ринок України включає виробництво лікарських засобів, дієтичних добавок, лікувальної косметики та виробів медичного призначення, оптових і роздрібних продажів продукції через аптечні мережі, спеціалізовані продажі та дистрибуцію. Серед ключових економічних характеристик цього ринку можна виділити великий рівень конкуренції за невеликих обсягів продажу та виробництва, велику імпортозалежність, низький рівень маржинальності, відсутність державного фінансування [4].

Структура продажів на внутрішньому ринку, як і в минулі роки, залишається незмінною – 83,7% від загального обсягу продажів у 2018 році припадало на лікарські засоби, 7,6% - на вироби медичного призначення рис. 1.

Рис.1. Структура продажів на фармацевтичному ринку різних груп товарів

Джерело: опрацьовано автором за матеріалами [1]

В останні роки на українському фармацевтичному ринку спостерігається тенденція до збільшення частки дієтичних добавок в структурі ринку. У 2018

році цей тренд триває. За підсумками IV кв. 2018 року частка дієтичних добавок в структурі ринку в грошовому вираженні склала 5,5%, в той час як в I кв. 2016 року цей показник знаходився на рівні 3,4% (рис. 4). В цілому за підсумками 2018 року частка дієтичних добавок в структурі роздрібних продажів склала 5,2%. В останні роки темпи приросту продажів дієтичних добавок значно вище середньо ринкового показника.

Найбільший інтерес з точки зору різноплановості діяльності представляють саме компанії-виробники, до яких відносяться такі фармацевтичні гіганти, як: Фармак, Корпорація «Артеріум» «Фармак», і «Teva». Як ми можемо бачити з таблиці 1 незмінним лідером фармацевтичної галузі протягом 2016 – 2018 років залишається Фармак. За підсумками 2018 року рейтинг фармацевтичних підприємств за обсягом продажів товарів «аптечного кошика» в грошовому вираженні очолюють «Фармак», Корпорація «Артеріум» і «Teva» (табл. 1).

Таблиця 1

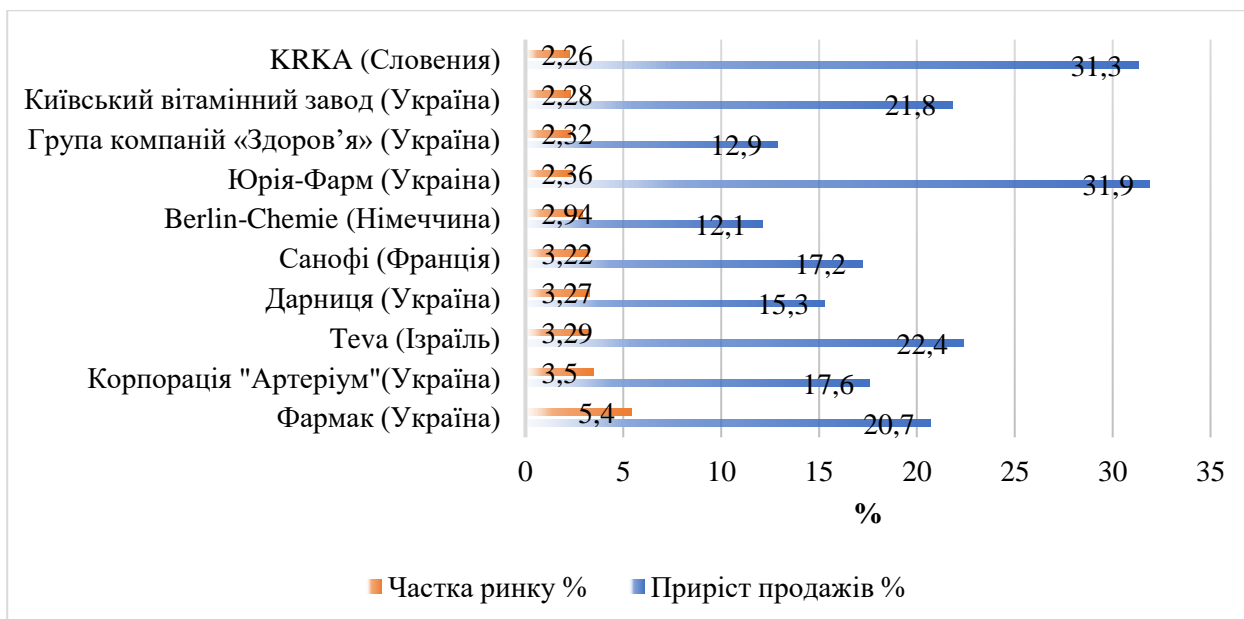
Рейтинг фармацевтичних компаній по обсягу продажів за 2016-2018 рр.

№	Підприємства	2016 р.	2017 р.	2018 р.
1	Фармак (Україна)	1	1	1
2	Корпорація «Артеріум»(Україна)	2	2	2
3	Teva (Ізраїль)	5	5	3
4	Дарниця (Україна)	3	3	4
5	Санофі (Франція)	4	4	5
6	Berlin-Chemie (Нісечина)	6	6	6
7	Юрія-Фарм (Україна)	9	9	7
8	Група компаній «Здоров'я» (Україна)	7	7	8
9	Київський вітамінний завод (Україна)	8	8	9
10	KRKA (Словенія)	10	10	10

Джерело: опрацьовано автором за матеріалами [1]

Необхідно відзначити, що в сфері дистрибуції на українському ринку триває процес консолідації – на найбільші три компанії припадає близько 75-80% від загального обсягу поставок. Це в свою чергу знижує рівень диверсифікації структури покупців і збільшує ризики залежності фармацевтичних виробників від окремих контрагентів.

Всі компанії з топ-10 продемонстрували приріст продажів. При цьому серед них лише компанії змогли 4 збільшити свою частку на ринку, характеризує її зміна, ще для 2 компаній цей показник не змінився в порівнянні з 2017 роком рис.2.

Рис. 2. Частка фармацевтичних підприємств у загальній місткості фармацевтичного ринка за 2018 р.

Джерело: опрацьовано автором за матеріалами [1]

Підбиваючи підсумки аналізу ролі фармацевтичної промисловості в економічному розвитку держави, необхідно підкреслити її важливу соціальну складову, тісний взаємозв'язок з іншими галузями промисловості, а також високу інноваційну та інвестиційну привабливість.

Таким чином, на даному етапі розвитку вітчизняна фармацевтична промисловість має певні труднощі. В той же час, намічена чітка стратегія щодо їх подолання. Необхідно переломити ситуацію по лікарської залежності від зарубіжних виробників, надаючи тим самим високоякісну лікарську допомогу населенню, і поширення позитивного досвіду за межі України. зараз відзначаються темпи спади фармацевтичного ринку. Інновації є, і їх багато, тільки потрібно сконцентруватися на їх впровадженні. Саме фармацевтичний бізнес в будь-якій країні світу, включаючи Росію, один з найбільш пріоритетних і прибуткових, адже незалежно від місця проживання, соціальної та расової приналежності, людям властиво хворіти, а державі піклуватися про здоров'я своїх громадян.

Список використаних джерел

1. Аптечный рынок Украины по итогам 2018 г.: *Helicopter View Еженедельник АПТЕКА*: веб-сайт. URL: <https://www.apteka.ua/article/486600> (дата звернення: 30.04.2019).
2. Гарматюк О. В. Збутова діяльність як важливий фактор розвитку фармацевтичних підприємств. *Міжрегіональна взаємодія логістичних систем в умовах трансформації економіки* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Умань, 18-19 травня 2018 р. / Редкол.: Школьнік О.О. (відп. ред.) та ін. – Умань : Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2018. – С. 23-26.
3. Ковінько О. М. Фармацевтичний ринок України як рушійний важіль розвитку економіки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Вип.11. URL: